List 48

NOVICE

Tečaj LVIII.

gospodarske, obrtniške in národne.

Izhajajo vsak petek ter stanejo v tiskarni prejemane za celo leto 6 kron, za pol leta 3 krone in za četrt leta 1 krono 50 vin., — po pošti prejemane pa za celo leto 7 kron, za pol leta 3 krone 50 vin., za četrt leta 1 krona 80 vin. — Za prinašanje na dom v Ljubljani se plača na leto 80 vin. Naročnino prejema upravništvo v Blasnikovi tiskarni. — Oglase (inserate) vzprejemlje upravništvo, in se plača za vsako vrsto za enkrat 16 vin., za dvakrat 24 vin., za trikrat 30 vin. — Dopisi naj se pošiljajo uredništvu „Novic“.

V Ljubljani 30. novembra 1900.

Politični oddelek.

Kandidatura dr. Elberta.

„Slovenec“ je naznanil v soboto, da je katoliško-narodna stranka postavila v dolenjskih mestih kandidatom mil. prošta gosp. dr. Sebastijana Elberta.

Ta kandidatura nas je presenetila, ker se je s to kandidaturo naravnost zatajil narodnostni princip, na katerem stoji tudi katoliško-narodna stranka, kakor kaže že oficielno imenovanje stranke.

Naj se nas ne razume napačno. Mi nimamo ničesar proti osebi mil. gosp. prošta. Poznamo ga kot vzglednega duhovnika in sploh kot moža, kateremu se klanjamo z vso spoštljivostjo, ali če ga slovenska narodna stranka proglasi kandidatom, se postavi dotična stranka sama v nasprotje s svojimi načeli.

Mil. gosp. prošt namreč ni Slovenec, nego Nemec. Rodil se je daleč tam na Bavarskem in četudi je prišel že v mladih letih na Kranjsko ter se popolnoma naučil slovenskega jezika, je vender ostal zvest svoji narodnosti in svojemu materinemu jeziku, kar se pri vsakem značajnem možu samo ob sebi razume. Kot Nemec pa mil. gospod prošt ne more biti državni poslanec Slovencev.

Morda se bo reklo, da smo Slovenci že večkrat volili Nemce za državne poslance. To je resnica. Hermann, grof Hohenwart, princ Windischgrätz, vitez Schneid so bili Nemci in so imeli slovenske mandate. A ravno delovanje teh „Slovencem pravičnih mož“ svedoči, da smo bili pravi politični otročaji, ko smo take „pravične Nemce“ pošiljali v drž. zbor. Ti možje se niso nikdar resno in s tisto odločnostjo, ki izvira samo iz svetega prepričanja, potegovali za naše narodne zahteve. Kar so ti možje v narodnem oziru za nas storili, ni vredno, da se omeni. Živeli so v prepričanju, da so naši narodni ideali le nekaj, kar se razobeša pred širšim občinstvom, sicer pa da je konservatizem cilj in smoter vseh naših želja in potreb.

Prav to, da so ti nemški zastopniki slovenskih volilcev naše narodne ideale vedno prezirali je tudi pri nas Slovencih pomagal› do zmage načela, da sme samo Slovenec zastopati slovenske volilce. V drugih narodih je to načelo že davno zmagalo. Kdo je že slišal, da bi bili Nemci kdaj poslali kacega Slovenca ali Čeha kot svojega poslanca v drž. zbor, kdo je že kdaj slišal kaj tacega o Italijanih ali o Poljakih? Vsak narod zaupa zastopanje svojih narodnih gospodarskih in političnih koristi samo sinovom lastnega naroda, nikdar ne tujcu, ki ni njegove krvi, ki ni njegovih nazorov. Narod, ki se tako daleč spozabi, da postavi svojim voditeljem tujca, moža, ki je druge narodnosti, ki pripada narodnosti največjega svojega nasprotnika, in ki je kot pošten mož zvest idealom svojega naroda, takšen narod pokaže s tem pred vsem svetom, da je politično nezrel, da je „minderwerthig“.

Vsa čast in vse spoštovanje mil. gospodu proštu, ali ker je Nemec, ker prisega na ideale nemškega naroda, kateri ideali so nam Slovencem sovražni, nima on tiste kvalifikacije, ki jo mora zahtevati od svojega voditelja slovenski narod, in ki jo bo moral zahtevati, dokler bo hotel spoštovan biti.

Naj se nam ne pride z zatrjevanjem, da je mil. gospod prošt Slovencem pravičen. To je prazna fraza. Spinčič je jasno povedal, koliko je vredna „pravičnost“ barona Dipaulija, dr. pl. Fuchsa, ki so ga časih imenovali „Ehrenslovane“ in vseh tistih nemških konservativcev, ki se vedno proslavljajo kot „Slovencem pravične“. Da ta njihova „pravičnost“ ni vredna piškavega oreha to je povedal nesumljiva priča duhovnik in poslanec Spinčič, a večje „pravičnosti“ kakor od teh tudi ne smemo pričakovati od mil. gospoda prošta novomeškega, zakaj če bi nam hotel biti resnično pravičen, bi se moral izneveriti svojemu lastnemu narodu.

Tako čudno kakor to, da kandidira katoliško-narodna stranka gospoda prošta, zdi se nam tudi to, da je

mil. gosp. prošt kandidaturo sprejel. Za slučaj njegove izvolitve bi mil. gospod prošt vender moral vstopiti v „Slovansko krščansko-narodno zvezo“, torej v klub, ki pobija tista načela, katera mora mil. gospod prošt kot Nemec zastopati in ki zastopa tista načela, katera mora pobijati mil. gosp. prošt, prav ker je Nemec. Ali je mar katoliško-narodna stranka že danes pripravljena razgnati ta skupni klub in se zjediniti z nemško katoliško stranko, ki je vender na svojo zastavo zapisala nemški državni jezik?

Kakor rečeno, vsa čast in vse spoštovanje mil. gosp. proštu, ali ker bi njegova kandidatura, če se vzdrži, pomenila, da je katoliško-narodna stranka za vrgla svoj narodni program, mislimo, da je popolnoma opravičeno, ako se zahteva, naj se ta kandidatura opusti.

Družba sv. Cirila in Metoda v Ljubljani vsem svojim podružnicam.

(Konec.)

II.

Z „Vestnikom“ je družba sv. Cirila in Metoda zastal; poslednjega je izdala l. 1898. Vzrok je bil nekoliko ozir na tiskovne stroške, nekoliko pa ozir na one podružnice, o katerih ni imela zadostnih ali celo nikakih poročil.

V začetku 20. stoletja pa bi družba sv. Cirila in Metoda rada priobčila „Vestnik“, ki o poslednjih velikih skupščinah poroči le najvažnejše stvari, sicer pa natančno pojasni sedanje družbeno stanje, in zlasti poda pregleden imenik podružnic, njihovih odborov, število udov in zaznamek letnih doneskov.

Zato nujno prosimo vse podružnice, da naj zanesljivo do novega leta pošljejo:

1.) Popolen imenik svojega načelništva. Naj se ne pozabi pridjati značaja raznih podružničnih načelnikov. Kjer je načelništvo nepopolno, ali mu je že pretekla doba, naj se skliče podružnični zbor, da se izvrše potrebne volitve. Nekaj je takih podružnic, ki spe kar mnogo let. Vodstvo glavne družbe tudi teh še ne šteje med mrtve in jih ni črtalo, ker je vender laže poživiti stare, nego ustanovljati novih. (Novim je treba iskati šele oblastvenega dovoljenja).

V veliko zaslugo bomo šteli vsakemu rodoljubu, kdor v takih slučajih zbere nekoliko udov bivše podružnice (katerim se lahko precej pridružijo novi udje), da si zopet izvolijo redno načelništvo in se podružnica reorganizira. Ako ne ve, kako bi postopal, naj se pismeno pozove do „Vodstva družbe sv. Cirila in Metoda v Ljubljani“.

2.) Zanesljiv zapisnik pokroviteljev, ustanovnikov in število tistih letnikov in podpornikov po § 10. glavnih pravil, ki so vsaj za l. 1900. plačali svoj letni donesek.

Le na to resnično število udov se bo vodstvo oziralo ob prihodnji veliki skupščini. Naj se ob tej priliki podružnice potrudijo, da kolikor se dá, pomnože število svojih udov, zlasti med preprostim narodom. Veseli smo tudi velikega števila podpornikov, ki plačujejo le 20 vinarjev na leto. — Vender naj se nam vsako leto (do novega leta) naznani le resnično število plačujočih udov. Kdor opomnjen ne plača, naj se ne šteje za tisto leto. Naznanjeno število udov naj se torej ujema s poslano svoto denarja.

3) Ves denar, kar ga nabero do konca decembra t. l., in sicer razložen po sledečih postojankah:

I. Pokroviteljnine . . . } z imeni in značajem pokroviteljev
II. Ustanovnine . . . . . } in ustanovnikov, ako se to še ni poprej poslalo, oziroma naznanilo.
III. Prispevki (koliko?) letnikov v znesku . . . .
IV. Prispevki » podpornikov v znesku . . .
V. Drugi dohodki (Darila itd.), ako se nam še niso poslali.

Skupni dohodki . . .
Stroški za . . . . . .

Podružnica pošilja torej . . .

Tiste podružnice, ki za prejšnja leta niso ničesar poslale, pa morda sedaj še kaj nabero ali odločijo za prejšnja leta, naj to razgledno poročajo zlasti o prispevkih letnikov in podpornikov: za l. 1898. . . . za l. 1899. . . . za l. 1900. . . .

Kjer to ne bo razločeno, štelo se bo vse in v „Vestniku“ objavilo za l. 1900., razun, ako so se prejšnja leta tudi redno pošiljali prispevki, kar imamo pa že zapisano.

Sklepajoč to pismo ponavljamo nujno prošnjo, da od vseh podružnic prejmemo ugodnih odgovorov.

Politični pregled.

Notranji položaj je v obče nespremenjen in reči se mora, da se tudi nihče zanj prav ne meni, zakaj to, kar je bistvo vsega položaja, bodo li Čehi nadaljevali obstrukcijo ali ne, je popolnoma stopilo v stran. Staročehi, ki so postali nekaki vladni priganjači, sicer dopovedujejo Mladočehom dan na dan, da jim obstrukcija ne pomore do zmage, k večjemu, da se vsled nje doseže od Nemcev zahtevano izoliranje Mladočehov in omogočili absolutizem, ali to je brez realne vrednosti, ker se Mladočehi še sami niso odločili glede bodoče svoje taktike. V obče se sicer sodi, da bodo Čehi nadaljevali obstrukcijo, zlasti ker vlada sedaj z vso silo in brezobzirnostjo iztirava češki jezik iz notranjega uradovanja, a čuje se tudi nasprotno mnenje, da bodo Mladočeki opustili obstrukcijo in z opozicijo skušali zadušiti sedanje ministrstvo, da „Slowo Polskie“ je celo debatiralo z vestjo, da se umakne Körberjevo ministrstvo in da sestavi Bilinski novo vlado, kar ravno ni tako nemogoče, kakor bi nam nekateri listi radi dopovedali.

Stranke v novem državnem zboru. — Praški „Narodni Listy“ so se te dni bavili z vprašanjem, kako se bodo razdelile stranke v novem državnem zboru. Zveza z nemško katoliško stranko, pravijo „Narodni Listy“ je danes do cela nemožna. Člani te stranke so se izrekli preodločno za nemške zahteve, da bi mogli Čehi ž njimi še kdaj stopiti v zvezo. Kdor se izreka jasno in razločno za nemški državni jezik, kakor se je nemška katoliška stranka, je naš sovražnik, pa naj to nemškim klerikalcem ugaja ali ne. Tudi Rumuni, ki so se tudi izrekli proti nam in za nemški državni jezik, ne bodo več sprejeti v večino desnice. Zvezo Čehov, Poljakov

in Jugoslovanov bi pozdravili z veseljem tudi v slučaju, da bi ne tvorili večine. Združitev vseh Slovanov v zbornici bi reprezentirala tako moč, da bi se proti njeni volji ne moglo zgoditi nič. Težje je seveda, vrediti naše razmerje do vlade. Ponižanja, katera nam je prizadela v zadnjih 15 mesecih, se morajo do cela odstraniti, sicer bodo morali češki poslanci zavzeti najodločnejše stališče ter začeti obstrukcijo.

Stališče ministra dr. Rezeka je močno omejano. Ministrstvo postopa proti Čehom tako, da zahtevajo ti vedno odločnejše, naj dr. Rezek odstopi. Körber seveda drži Rezeka kolikor more, ker si je svest, da bi ministrstvo ne moglo preboleti Rezkovega odstopa, nego bi se takoj podrlo, čim bi se Rezek umaknil.

Drag šovinizem. — Pred tremi leti so nemški nacionalci udrli v prostore nekaterih čeških društev v nemškem mestu Žatcu in vse razdejali, končno pa še užgali hišo necega češkega trgovca. Sedaj je prišel na vrsto račun za ta zlodejstva. Sodišče je obsodilo mestno občino Žatec, da mora plačati 50.043 kron odškodnine. To bodo davkoplačevalci veseli!

Volilno gibanje se je v zadnjem času po vsi državi mogočno razvilo. Volitve volilnih mož so v teku, in boji so torej hudi. Vsak hip se čuje o razgnanih shodih in celo o večjih praskah. Kakšne šanse ima ta ali ona stranka se sedaj seveda še ne da uganiti, ker si poročila močno nasprotujejo.

Nemčija. — V nemškem državnem zboru so imeli te dni jako živahne razprave o vojni Nemčije zoper Kitajsko. Posebno zanimiva je odločnost in svoboda, s katero so razni govorniki kritikovali cesarja Viljema II., njegovo osebno politiko in njegove politične izjave. Kaj tacega si v Avstriji še misliti ne moremo.

Italija. — V italijanskem parlamentu je bil te dni sprejet velevažen predlog. Neki socialni demokrat je namreč nasvetoval, naj se odpravijo vojaška sodišča in naj se vsa judikatura nad vojaštvom odkaže civilnim sodiščem. Ta predlog je obveljal in se sodi, da odstopi vsled tega vojni minister.

Vojna v južni Afriki se nadaljuje z vso krutostjo in brezobzirnostjo, a konec jej še ne bo tako kmalu. Buri se vrlo drže in navzlic raznim porazom ne mislijo odnehati, ker provzročajo Angležem grozovito škodo. Krüger je sedaj v Parizu, vender je izgubil vse upanje, da pridobi evropske velesile za intervencijo v prid Burom.

Vojna na Kitajskem. — General-weltmarschale, kakor zovejo humoristični listi grofa Waldersee-ja pusti sicer še vedno tod in tam Kitajce moriti, vender se temu nikak pomen ne pripisuje. Velesile so se namreč zjedinile na sledeče mirovne pogoje: 1.) Kitajska kaznuje tiste, ki so provzročili ustajo bokserjev. 2.) Kitajska plača primerno odškodnino. 3.) Poslaništva v Pekinu stražili bodo oddelki dotičnih armad. 4.) Velesile zasedejo nekatera važna mesta mej Pekinom in trdnjavo Taku.

Obrtnija.

Zmote.

V mariborskem „Slovenskem Gospodarju“ čitali smo pred kratkim članek „Gospodarski boj“, v katerem je bilo rečeno:

„Jasno je, da pri sedanjih družabnih razmerah kmetski stan mora propasti. O svojem gmotnem stanu ne odločuje on, ampak drugi. Vsemu, kar kmet prodaja, in vsemu, kar kmet kupuje, določujejo drugi cene, nikdar on. Če nastavijo drugi kmetskim pridelkom še tako nizke cene, kmet mora po teh cenah prodati“.

To so prav čudne misli, ki morda senčijo za agitacijo, ki pa vzlic temu niso resnične.

Pri vsaki kupčiji se morata prodajalec in kupec radi cene dogovoriti.

Glejmo, če dva kmeta med seboj kupujeta, kako tedaj ravnajta. Če gre Janez s svojimi voli na semenj, in jih na pr. na 350 gld. ceni, a so le 300 gld. vredni, jih ne kupi ne Miha, ne kak drugi kmet.

Po mislih pisatelja v „Slovenskem Gospodarju“ bi bila pa velika pregreha, če bi Miha in drugi kmetje samo resnično vrednost volov, to je 300 gld. ponujala, zakaj po „Slovenskem Gospodarju“ bi se moralo Janezu 350 gld. plačati, sicer mora kmetski stan propasti, kar določuje Miha in drugi kmetje ceno za Janezove vole!

Vsak naj bo kmet ali pa tovarnar, dobi za svoje pridelke in izdelke le toliko, koliko so vredni. Cena je pa spremenljiva, kakor vreme.

Kar se tiče cene na žito, ni več merodajna, le Ogrska, ampak tudi Rusija, Indija in Amerika.

Sploh se je čuditi frivolnosti, s katero se zlasti kmetsko ljudstvo ščuje zoper trgovce in obrtnike, prav kakor bi ti jemali kak nedopusten dobiček.

Tako je „Slovenski Gospodar“ letos enkrat kmete opozarjal, naj računajo, naj tehtajo in naj štejejo, kadar kaj kupijo. Namigaval je pri tem tako, da mora kmet misliti, da je vsak trgovec in vsak obrtnik, goljuf in slepar, ki kmeta prevara pri ceni, pri vagi in tudi pri odštevanju denarja. To je pač tako grdo in nesramno, da je ni najti besede, s katero bi se tako pavšalno sumničenje in zasramovanje dovolj ostro obsodilo.

Sploh je pa ta sovražnost zoper trgovski in obrtni stan, ki se zrcali v nekaterih slovenskih listih narodu našemu na največjo škodo. Pri nas skušajo ugonobiti trgovski in obrtni stan, v drugih deželah pa podpirajo trgovino in obrtnost, kar le morejo. Samo trgovini in obrtnosti se imajo Angležka, Francozka in Nemčija zahvaliti za svoje bogastvo in tudi na Slovenskem bi se vsem stanovom, zlasti pa še kmetom veliko bolje godilo, kakor se jim godi dandanes, če bi imeli v deželi obilo obrtnije in razvito trgovino. Koder je veliko fabrik, in trgovino, ki fabrične izdelke razpečava, tam imajo ljudje zaslužka, tam proda kmetovalec lahko in za dobro ceno svoje pridelke, tam plačajo fabrike največji del vseh davkov in zlasti vseh doklad, tako da je kmetovalec razbremenjen in lahko bolje živi, se bolje oblači in skrbi za svoje otroke lažje in bolje kakor sedaj, sploh cvete vse in je vse na boljem, kakor v kmetijski deželi, kjer tarejo kmeta dolgovi in davki, kjer svojih pridelkov ne more dobro prodati, in kjer nimajo ti pridelki nikake cene.

Čemu torej ta gonja zoper trgovino in obrtnost?

---

*

Kmetijstvo.

Zanemarjena gospodarska stroka.

Spisal A. Žniderščič.

Zadnji čas, ko se je pri nas na gospodarskem polju le malo pričelo gibati, videli smo, kako bogata zakladov je naša domovina.

Videli smo, koliko gospodarskih strok bi se tu in tam dalo upeljati z najboljšimi uspehi; koliko zaslužka bi se pridobilo, če bi se naše zastarano in zanemarjeno gospodarstvo kmalo in hotelo urediti naprednim načinom.

Kmetijstvo, trgovina, industrija uspevala bi v naših deželah, če bi tu le ljudje bili, ki bi si malo razširili svoje obzorje, ki bi se za napredovanje drugih narodov zanimati hoteli.

Za napredno delo je našemu narodu v prvi vrsti potrebna izobrazba. Z dobro strokovno in komercielno izobrazbo prišla bo tudi podjetnost. Z veseljem opazujemo tedaj, da se naš narod drami tudi na gospodarskem polju; na tem polju, ki ga lahko znatno povzdigne v svoji veljavi, ki mu odvzame kletstvo večnega tlačanstva.

Govoriti hočemo danes na tem mestu o gospodarski stroki, katera je izmed vseh morda najbolj zanemarjena, za katero se pri nas prav po mačehovsko skrbi.

Ta gospodarska stroka imenuje se „Čebelarstvo“.

No „Čebelarstvo“! Tistih par raztrganih čebelnjakov po deželi in tistih par kron, ki jih kmet dobi na leto, vender ni vredno, da bi se čebelarstvo za važno stroko smatralo.

Žalibog, da se pri nas na ta način označuje naše čebelarstvo. Slovenci bili smo nekdaj v čebelarstvu učitelju drugim narodom.

Gorenjskega moža, Janšo po imenu, pridobila je cesarica Marija Terezija, da je pod njegovim vodstvom osnovala prvo čebelarsko šolo na Dunaju, njega pa imenovala cesarskim učiteljem. Janša bil je priprost mož, vender veščak v svoji stroki, kot so bili one čase sploh slovenski čebelarji. Najboljši dokaz njegove zmožnosti je ta, da je pred kratkim izšel nov natis knjige, katero je spisal — oziroma narekoval Janša. Kakor smo pa zaostali prav za prav nazadovali smo pa zlasti v čebelarstvu. Kako stopinjo so dosegli drugi narodi, to je znano onemu, ki le malo pogleda v razvoj naprednega čebelarstva.

Na Nemškem, na Francozkem in v Ameriki cvetejo društva, ki imajo nad tisoče udov, a tudi v Avstriji obstoje nemška društva, ki so se pouspela na visoko stopinjo.

V nemškem jeziku izhaja 29, v francozkem 15, v Ameriki 13 čebelarskih časopisov, ne vštevši one države in narode, ki jih imajo pod tem številom. To je neovrgljiv dokaz, da znajo ceniti drugi narodi to prevažno panogo kmetijstva. A ne le kmetijstvo je ono, ki se bavi s čebelarstvom. Zanj zanimajo se najvišje osebe. Čebelarje najdemo v vseh slojih ljudstva. Aristokrati, veleposestniki, uradniki, profesorji, duhovni, učitelji, obrtniki, rokodelci itd. vsi najdejo v čebelarstvu deloma duševnega, deloma zabave, največ pa dobička.

Razven vseh teh pa obstoje neštevilna podjetja, ki se bavijo z izdelovanjem panjev, orodja, steklene posode itd. in katera delajo v velikanskem obsegu.

Če povemo le, da je neka firma v Vaclu na Nemškem samo za izdelovanje slamnatih blazinic, ki se rabijo za prezimovanje čebel, v eni zimi porabila nad 300 meterskih stotov slame, dali smo dobro sliko v obširnost takih podjetij.

Če pa še omenimo, da obstoje večje tovarne, ki izdelujejo iz medu različne izdelke kot je vino, liker, slaščice, čokolada itd., da delujejo različne zadruge in akcijske družbe, katere se bavijo s prodajo in eksportom medu, povedali smo dovolj, da smo označili važni pomen čebelarstva.

To delo in ta promet provzročujejo pa čebelarji, ki delajo le na pridelovanje medu.

Pri nas pa imamo odprto in deloma vpeljano širšo pot dovesti čebelarstvo do važnejše gospodarske veljave.

Naša dežela ima čebelo, ki slovi po celem svetu. Kranjsko čebelo pozna vsak količkaj izobražen čebelar vsaktere narodnosti in ve, da ima ta neprecenljive lastnosti, pred vsemi drugimi pasmami. Zaradi tega ni čuda, da, akoravno je naše čebelarstvo tako zanemarjeno, so bivališča naših čebel najprimitivnejša, to je: posnetek votle veje, se vender naša čebela v teh igračah uže več desetletij po dobrih cenah na vse strani eksportira.

Organizovati slovensko čebelarstvo, učiti čebelarje naprednega čebelarenja, to delo vzelo si je društvo, ki se je pred tremi leti ustanovilo za svojo nalogo.

Z ustanovitvijo društva poskušalo se je že nekaterikrat vzdigniti slovensko čebelarstvo, a dosedaj je vsakokrat spodletelo.

Vsakokrat bila so nezadostna denarna sredstva vzrok razpadu društva. Tudi sedanje društvo bori se z enakimi težkočami od dne svojega obstanka. Doletela ga je namreč nesreča, da mu je prvo leto poneveril blagajnik celo blagajniško imetje.

Slovenska čebelarska društva, ki bi morala z ozirom na neprecenljivost pasme naše čebele, stati nad vsemi drugimi, so pri nas pravi otroci nesreče. Ne le, da se nikjer nič ne stori vzdigniti domače čebelarstvo, se v tem prizadevanju niti onih ne podpira, katerim je procvit domačega čebelarstva na srcu.

Porabiti hočemo tedaj danes ta prostor, da opozorimo merodajne faktorje na važnost te gospodarske stroke, in da jih storimo odgovorne, če se tudi sedanje društvo radi slabih gmotnih razmer razdere, a s tem tudi kmalu čebelarstvo h koncu pride.

Društvo potrebuje dobre denarne podpore.

Potrebno ni drugo, nego o priličnem času na pristojnih mestih svoj glas povzdigniti, da se društvo malo boljše kot z drobtinicami podpira. Povemo odkrito, da imamo v mislih slavni deželni odbor in slavno deželno

vlado, katera naj store dolžnost, ki sta ga dolžna storiti kranjskemu čebelarstvu; opozarjamo pa vse one, ki imajo tam kaj besede, da vpliva vsak po svoji moči.

Pri tej priliki nočemo zamuditi povedati, koliko stori ogerska vlada v prospeh domačega čebelarstva.

Nastavlja potovalne učitelje, daje horentne podpore posebe za društvene potrebe, posebe za poučne tečaje, katere društva razpisujejo, ima nastavljenega čebelarskega inspektorja, manj premožnim daruje panje, čebele in orodje, ter razdeli semena in nagrade za sajenje medonosnih rastlin. Letos pa je kupila obširen svet, da sezida na tem čebelarsko šolo in tam postavi vzorne čebelnjake. Povedati pa moramo, da nima eksporta čebel, ker nima dobre pasme.

Če se bo napredno čebelarstvo pri nas širilo, — kar je pa v začetku le s podporami mogoče, ker z borno udnino, katero se predpisati more, ni nikakega upanja do uspehov — mogoče bo pri prodaji čebel in medu ugoditi zahtevam današnjega časa, mogoče bo razširiti trgovino, ter jo povzdigniti do važne gospodarske veljave.

Veselje je videti, s kakim zanimanjem preprosti naši čebelarji svoje društveno glasilo prebirajo, a žalibog je tudi za njihovo potrebo list premajhen. Večjega pa društvo v današnjem slabem stanju ne zmore.

Društvo ima lepe načrte in stremi po njih izvršitvi.

Postavilo se je v nalogo upeljati poučne tečaje, postaviti uzoren čebelnjak, nastaviti potovalne učitelje, pri tem pa v svojem društvenem glasilu učiti vzorno napredno čebelarstvo.

Obširno polje delovanja se mu potem odpre, da reorganizuje eksport kranjske čebele.

Eksport zadobil bi lahko velike dimenzije in zgreti bi smeli s ponosom na to gospodarsko podjetje.

Eksport čebele ni tako težaven, kot je morda eksport kakega drugega predmeta, kajti prav je že upeljan. Kranjska čebela eksportira se vsako leto na Nemško, na Francozko, v Švico, v Belgijo, na Rusko in v Ameriko, a tudi po Avstriji in po Ogrskem se je mnogo razpošlje.

Ugoditi je današnjim naprednim zahtevam, da ne bode šla po svetu čebela v starih trhlih kranjskih panjih v neizbrani kvaliteti, to bo naloga društva.

Učiti čebelarje, da se da lepšim načinom pobirati čebelno letino, kot s tem, da čebele žvepljajo, ko so vender jesenske čebele visoke vrednosti.

Ne moremo si kaj, da ne bi pri tej priliki povedali, da kažejo čebelarji drugih narodov s prstom na Kranjce in Korošce, kateri so še edini, ki v jeseni čebele moré. Nikjer se tega več ne dela, da bi se med — ki je zaradi načina pridobljenja najslabše kakovosti — po nižji ceni kot šmir prodajal.

Naše panje imenujejo Nemci Käse Kistchen in priznati moramo, da nas je sram, ko tujci hvalijo le našo pasmo, v naših čebelarjih pa vidijo največje nazadnjake.

Vse druge dežele imajo bogato razvito čebelarstvo, a prinaša jim tudi lepe dohodke. Povemo na pr. da se proda v mali Belgijski državi na leto za 700.000 frankov medu, a mi . . .? Naš dobiček bil bi lahko dvojen.

Tisoče goldinarjev potroša se za druge gospodarske naprave, katerih večinoma ne bodo nikdar takih dohodkov dale, kot jih bi dalo čebelarstvo; vsled tega zahtevamo odločno, da se v naprej ista skrb, ista važnost na razvoj čebelarstva polaga, da se ne zaduši v kali enerčija, s katero se je mlado čebelarsko društvo lotilo dela. Videant consules!

Poučni in zabavni del.

Iz strijčevega dnevnika.

(Zapisal Fr. Kraljič).

(Konec.)

15. junija 1878.

Danes sem šel z Ido na sprehod! Ves drugačen sem bil. Nisem čutil nikake bolečine ne v hrbtu niti v živcih. Zdelo se mi je, kakor da deluje njena bližina na me zdravilno, čudotvorno. Vsedla sva se v gozdu pri oni bukvi, in kako srečni so mi oni trenotki. Govorila sva o marsičem, kako bodeva živela, kam da bodeva šla, in katere kraje bodeva obiskala. Drug pri drugem, srce pri srcu, sva sedela! Oh, to so bili trenutki, nepozabljivi trenutki . . .

14. septembra 1878.

Včeraj sklenil naju je duhovnik za večno. Večni Bog, kako sem ti hvaležen za to darilo. Daj dobrotnik, da bodem srečen ž njo . . . Oh, samo to prošnjo mi usliši! Ne morem dlje pisati, Ida je stopila v mojo sobo, oh kako je dražestna. Naslonila je svojo lepo glavico na mojo, in radovedno gledala, kaj pišem.

„Oh, Ivo! saj bodeš srečen! Jaz te tako ljubim, — dragi moj Ivo“, dejala je Ida in me poljubila . . .

Benetke, 22. septembra 1878.

Ni mi mar vsa krasota starega mesta. Le moja Ida, to je vse. Kadar se voziva v mraku po sinjem morju, slone drug pri drugem, tedaj mi trepeče moje srce. Le kako zna Ida ljubiti! Njena ljubezen je ogenj, ki peče in žge, kateri suši mozeg v kosteh, ki izpiva možgane. Kadar sem pri nji, nedostaje mi sape, glas mi obtiči v grlu, razdraženost se polotuje mojih udov. Dotaknem se njene roke, spreleti me kakor električen udarec po vsem životu.

Vem, da je ta ljubezen nezdrava, strašna, vender jo imam rad, čeravno vem, da sem pri vsakem poljubu bližje smrti . . . Po kolikor bolj žejam za njenimi poljubi, toliko bolj sem nenasiten.

Še več poljubov Ida, več ljubezni žena!

Neapel, 7. oktobra 1878.

Zaman se trudim ugonobiti to svojo strast, ki me mori. Zaman!

Ida trpi istotako od te strasti. Zaman se jej skuša ustavljati. Njeno oko žari ji demonsko, strastno.

Iz vsacega udarca, iz vsakega gibanja njenih prs dviga se strast.

Zaman se Ida umika. Kadar se sklene ti ustni, zapušča naju enerčija in podleže — strasti.

13. oktobra 1878.

Nič, prav nič mi ne koristi toplo italijansko podnebje. — Zastonj sem šel sem, da bi prebil tu zimo.

Še močneje, še burneje mi bije srce. Hlasten znoj mi obliva celo telo. Ako se ogledam v ogledalu. — Moj Bog! In to sem jaz! — Obraz moj je ves modro-rumenkast. Oči, obdane od temnega kolobarja, so upadle, meglene. — Moj Bog!

Ida je izrazila željo, da bi se vrnila v domačijo, v mir! Sita je dolgočasnega italijanskega podnebja.

Torej proč, proč iz tega kraja.

7. novembra 1878.

Ljubljeni prijatelj!

Prepozno je prišla tvoja svaritev. Ida je že skoro dva meseca moja žena. Ravno včeraj sva se vrnila iz Italije, nazaj v mojo domovino, nazaj v tiho Zakotje. Sita sva bila oba Italije do grla. V tihoti kakor je rekla Ida, prebijva zimo, to bode umirilo tvojo razburjenost. Oh ko bi Ida vedela, da to ni mogoče, da me ravno njena bližina največ razburja, gotovo bi se umaknila.

Vsaj je tako dobra. A kaj bi bilo z menoj? Kaj bi jaz počel brez nje?

V Zakotju je vse pri starem. Stara lipa, pod katero sva se tolikrat igrala, kjer sva sedela v pogovorih, še vedno razteza svoje veje pred gradičem.

Samo kadar veter zatuli, kadar divjajo elementi, tedaj škripljejo in hrešče njene stare veje. Žalostnejšega kraja pač ni, kakor je ravno Zakotje po zimi. V tem dolgočasnem, hladnem zidovju zmrzuje mi v prsih srce, ježi se mi koža, pluča pojemajo po sapi, zastaja mi kri. Da bi smel, da bi mogel oditi od tu, iz svojega groba, da ne bi bil čul ostudnega krokanja vran, ki se drve in pode krog Zakotja.

A Ida želi naj ostanem tu, da mi mir koristi. Ne — ne! Da bi nje ne bilo tu, da bi ne bil tako blizu nje, ozdravel bi telesno, duševno pač ne.

Naj ječe in hrešče stare veje, naj se drvijo krokarji okoli mene, jaz ostanem tu v njeni bližini.

Praviš, da mi razburjenost škoduje. Da, da! In še kako! Kadar me Ida poljubi, tedaj mi divja in razsaja moja slaba rumena kri. Živa, žgeča žerjavica so njeni poljubi . . . Strah me je, in vender jo ljubim z vsakim dihljajem strastneje.

Ravno danes je prišel iz mesta zdravnik, katerega je pozvala Ida, da me ozdravi — zaman! Vsaj vem, da sem izročen smrti. Kako mi je ona sovražna, in vender čutim vsak dan bolje, kako mi zatiska s svojimi ledenimi prsti moje grlo.

Zdravstvuj in pridi kmalu k Tvojemu Ivi.

28. decembra 1878.

Siromak moj Pavel. Tvoje besede odnesel je veter, ko si mi branil, naj ne jemljem Ide, tvoj svet mi ni ugajal. Povsodi si bil z mano, bil si moj svetovalec, moj angelj varuh izza detinskih let. In ti bedni starec si moral umreti. Pobrala te je smrt, ko sem menil, da bodeš živel še vsaj deset let. Blagi starček, tolaži se s tem, da ti tudi jaz kmalu sledim.

Sama sva . . .

Jednak, kakor si živel, tak si tu na parah. Bled, resen, nagusan je tvoj prijazni obraz.

Sama sva . . .

Ida se je odpeljala z doktorjem na sprehod . . . Čemu si mi branil jemati Ido? Povej! Govori . . . Ti se ne ganeš, nepremično ležiš, krokarji in vrane ti pojo nagrobnico. Oh strašne ptice! Tudi tu te ne puste na miru. — Ne! — Ne! To ni krik vran, to je ječanje stare lipe!

Še celo stara lipa žaluje za teboj, blagi starček.

Počivaj v miru! Spominjaj se svojega varovanca in čuvaj ga dalje.

V Zakotju, 23. aprila 1879.

Ljubeznjivi, najdražji Verij!

Obljubil si mi bratec, da me zopet obiščeš po dolgi odsotnosti. Naveličal, praviš si se drvenja po svetu. Pridi! Pridi! Z odprtima rokama te pričakujem.

Plakaj po svojem bratu! Poslušaj in reši me, ako me moreš. V tebe zaupam, jedina moja rešitev. Zdravnik si, učen si, preiskal si vse bolezni, odprl, odpečatil si ogromno, čudotvorno knjigo naravnih močij. Ti veš vse, poznaš najneznatnejšo bolezen. Dobro veš, kako deluje duh na telo in — narobe. Poslušaj! — Grozna bolest me jemlje — me duši. Zunajno ne vidim nikakega znaka bolezni, a v srcu — v mozgu čutim strašne njene udarce.

Razumišli me — Verij? Ta moja bolezen je strah — — strah.

Ni-li to podla — sramotna bolezen? Nevidno, kot tat se plazi v moje živce, v mojo kri, jo raztvarja. Z gobami omadežuje čistino dušnega miru. Razdraženost mojih živcev raste in raste, napenja se, kakor struna na loku . . .

Česa se bojim? Vsega in ničesar. Strah me je te grozne tišine, ki me povsodi obdaja, bojim se gostega, večernega mraka. Strašim se vsacega ropotanja, vsaka stopinja, ki jo začujem od zunaj, dozdeva se mi, da se plazi smrt počasi — previdno, a neprenehoma, da me tem ložje, tem gotovejše zadavi.

A največja moja bojazen je; misel, da sem zblaznel. Dozdeva se mi, da mi pamet trepeče, kot plamenček male leščerbe na prepihu, ki hoče vsak hip ugasniti, pojema in se s poslednjo močjo brani sili elementov. A še večja in močnejša je sila, ki me bode končala. — Oh! Joj!

Oče vseh bitij! Vsemogočni stvarnik reši me! Reci samo jedno besedo: „Bodi svetloba“. Ne dopuščaj, da

pogine tvoj grešni stvor. Reci, reci Gospod in umaknila se bode vsa tmina, vsa bolest moje duše. Oh ne dopuščaj, da umrem, tudi jaz sem drobtinica tvoje dobrote in milosti . . .

Moral sem odložiti pismo . . . Nisem bil vstani pisati. Umeješ li me Verij! Jaz se plašim kot človek v sanjah. Celo moje življenje je sanje, grozna sanja. Vedno vidim pred seboj divje, strašne prikazni, ki plešejo pred menoj, a nimam toliko moči, toliko trdne volje, da bi jih razgnal.

Premaknil sem roko in vrgel knjigo, menim, da „Werther-a“ na tla. To je zaropotalo! Kri mi je zastala, krč me je zgrabil po vseh udih, jeknil sem slabosti in bolečine . . . Odleglo mi je. Pobral sem knjigo! Poleg nje je ležal listič, popisan listič, pobral sem ga tudi in vtaknil nazaj. Vedno me draži, da celo med pisanjem misel, kaj neki je pisano na lističu, toda branim se skušnjavam. Kaj neki je?

„Poglej“, mi šepeče hudobni duh neprestano v uho.

„Poglej“! — „Ne. — Ne“!

„Poglej“! zopet ono šepetanje.

S tresočo roko sem prijel listič in ga zopet odložil. Preslab sem! — A vender!

Odprl sem! Prijatelj! Zašumelo mi je po ušeših, zgrudil sem se na tla.

Moja Ida! moje vse, in me vara. Demonično, hudičevo slepilo. Čemu nisem slišal tebe in starega Pavla? Prepozno!

Prekasno, prekasno! se krobotajo ostudne ptice pod oknom. Nakremženi, grdi obrazi reže mi iz vsacega kota — zasmehujejo me, rogajo se mi.

Zadnje pismo je to, ljubi brat, mene ne bodeš več videl. Čemu dalje živeti . . . Vsaj sem tako že na pol v grobu.

Prodaj Zakotje, denar ostani tebi, in ako ga nočeš, ga razdeli med uboge in naredi ustanove.

Ravno odhaja Ida. Pokazal sem ji vrata. Verij, težko se je ločiti od življenja, težko od tebe. Zdravstvuj, spominjaj se svojega nesrečnega Ivana.

Prestrašen sem odložil dnevnik v stran. Tudi po meni je vse vrelo in kipelo razburjenosti. Da se ne pozabi moj dragi stric, sem priobčil njegove zapiske.

Novice.

— **Osebne vesti.** Gosp. dr. Demeter vitez Bleiweis-Trsteniški je napravil v Gradcu fizikatno preskušnjo. — Pomožni učitelj v Gorici, gosp. Fran Orešec, bivši tajnik „Slovenske Matice“, je imenovan vadničnim učiteljem istotam.

— **Potrjena volitev.** Cesar je potrdil izvolitev gg. J. Kukovca načelnikom in F. Sršena podnačelnikom okrajnega zastopa ljutomerskega.

— **Poročil** se je okrožni zdravnik v Novem mestu g. dr. Peter Defranceschi z gdč Dijonizijo Dolžanovo.

— **Podpora.** Kranjski deželni odbor je pogorelcem na Komolcu, občina Smuka, dovolil 300 kron podpore.

— **Imenik volilcev v veleposestvu na Kranjskem** se je te dni objavil v uradnem listu v svrho morebitnih reklamacij, katere je vložiti tekom 8 dni. Vseh volilcev je 91.

— **Obrtna nadaljevalna šola** v Šmartnem pri Litiji je dobila 300 kron podpore.

— **»Slovenska Šolska Matica«** imela bo dne 29. decembra t. l. svoj ustanovni občni zbor v Ljubljani v Mestnem domu.

— **Okrajni cestni odbor v Velikih Laščah** je izvolil svojim predsednikom gosp. Matijo Hočevarja v Velikih Laščah, njegovim namestnikom pa gosp. Fr. Berdavsa v Vidmu.

— **Žrebljarska obrt v Kropi.** Tehnologični muzej na Dunaju je poslal v Kropo gosp. Janeza Satorja, ki bo žrebljarje poučeval v izdelovanju raznih okraskov.

— **Novo orožniško postajo** ustanove z novim letom v Črmošnjicah pri Toplicah.

— **Razdelitev šentruperske občine.** Deželna vlada je vsled izločitve vasij Pijavice, Gorenje in Spodnje Mladatice ter Polje iz šentruperske občine razpustila občinski zastop in razpisala nove obč. volitve. Začasne obč. posle je vlada v sporazumu z deželnim odborom izročila županu J. Brcarju, grofu Barbotu in F. Zupančiču.

— **Deželni zbor kranjski** je sklican na dan 19. decembra, a le za nekaj dni.

— **Volilno gibanje na Kranjskem** je postalo izredno živahno. Po vseh krajih se vrše shodi, zlasti jih prireja narodna stranka. Katoliški stranki se na shodih navadno slabo godi, ali iz tega se še nikakor ne da sklegati na izid volitev. Ta je popolnoma negotov.

— **»Domovina« pred sodiščem.** Danes se pri celjskem porotnem sodišču vrši sodna obravnava proti uredniku „Domovine“. Tožita ga nemška hranilnica v Brežicah in brežiški notar Wiesthaler.

— **Protestantje na Štajerskem.** Gibanje za prestop v protestantizem se na Štajerskem nadaljuje. V Ljubnem je v kratkem prestopilo 100 oseb. Na Štajerskem so nove protestantske cerkve zgrajene ali se grede v Mürzzuschlagu, v Lipnici, v Stainzu in Fürstenfredu, v Brucku in Radgoni.

— **Umrli.** V Celju je umrla znana narodna gospa Marija Bratanič, ki je radodarno podpirala narodna podjetja in narodna društva. — V Ljubljani je umrla tovarnarjeva vdova gospa Ana Janesch. — Umrl je v svojem rojstnem kraju v Podčetrtku na Štajerskem črkostavec gospod Ivan Cvetko, v starosti 25 let. N. v m p!

— **Tatinski družbi,** ki je po Gorenjskem kradla zlasti živino, so prišli te dni na sled. Zasačili so neko Marijo Dolenc iz Leskovca pri Škofji Loki, ki je nekemu mesarju prodala ukradenega vola.

— **Obesil** se je 50letni posestnik Jožef Mavec v Dolenjem vrhu, županija Gradišče, okraj Litija.

— **Grozen detomor.** V Gorici je neka Katarina Luznik umorila svoje dete, je razsekala in vrgla deloma v neki kanal, deloma v stranišče. Obsojena je bila na 12 let težke ječe.

— **Samomor.** V Ljubljani se je utopila delavčeva žena Marija Žagar

— **Uboj.** V Zagorju za Savo je bil pri nekem pretepu ubit Vinko Avbelj iz Moravč.

— **114 let stara ženica,** Miezl Marija, je prišla te dni v graško bolniščnico. Rodila se je l. 1787. v Pürschlagu pri Brucku. Vse življenje je bila dekla. Oče njen je bil star 90 let, mati pa 80 let. Ko so jo vprašali, ali je imela kaj

otrok, je odgovorila, da ji je umrlo jedno dete, ko je bilo 2 leti staro. A to je bilo že malone pred 100 leti.

— **Atleti.** Sedaj so se atleti zopet zbrali v Parizu. To poletje so poskusili v raznih metih Evrope, a vendar še najrajši udrihajo pred pariškim občinstvom, katero jim je menda še najbolj hvaležno za njihove poskuse, ker vsak večer obilno posetuje te poskuse. Zdaj so se zbrali v Parizu od vseh strani sveta in vseh narodnosti: Amerikancev, Italijanov, Francozov, Holandcev, Rusov, Avstrijcev (raznih narodnostij), Nemcev, Švedov, Špancev in tudi Indijancev. Dosedaj ni bilo še nič kaj posebnega, ker so se postavili nasproti le manji pari. Pač pa je spomina vreden Francoz Lassartesse, kateri je bil tudi lani mej močevalci. Temu se je te dni nasproti postavil Holandec Van Tool, kateri je nekaj manjši, toda vender dosti močan. Mej tema dvema se je unela huda borba, katera jih je spravila v tako resno borenje da s'a oba čez oder padla. Ko sta nato zopet na odru začela borbo, je Francoz po hudi borbi vender Toola premagal. Nemec Hitzler in Belgijc Clement de Terassier, oba dobra borilca, sta se kar robato udarila, tako, da se je njih početje tudi občinstvu zamerilo. Borba mej Francozom Gabiorom in Avstrijcem Rajčevičem (doma iz Trsta) je tudi nekam zanimiva. Gambior je znan kot izvežban močevalec, a Rajčevič je mlad, okreten mož, kateri se ne pusti tako lahko spraviti pod kolena. Borba med tema dvema se je že parkrat ponavljala, toda brez uspeha.

— **V Avstrijski armadi** je Slovanov 340 000, Nemcev 227.230, Madžarov 122 234, Rumunov 47.287, Italijanov 13 669, Čehov in Slovakov 178.268, Poljakov 75.672, Rusinov 74 675, Hrvatov in Srbov 74.514 in Slovencev 27.513. To je zanimiva statistika z ozirom na pravice, ki jih uživajo Nemci in Italijani na jedni, Slovani na drugi strani!

— **Pogumni poštni ekspeditorici.** Na pošti v Vagyar Bauhegyeserju sta preprečili dve ekspeditorici veliko tatvino. Po noči, ko sta začuli v sosednji sobi, v pisarni, sumljiv šum. Naglo sta vstali, nabili revolver in šli v pisarno. Prav v istem trenotku je lezel neki človek skozi okno. Ena izmed ekspeditoric je hitro dvakrat ustrelila nanj, a on je hitro zginil. Prav tistega dne je dobil dotični poštni urad veliko svoto denarja.

— **400 gojenk zastrupljenih.** V petrograjskem dekliškem zavodu Smolna se je pripetila velika nesreča, ki jo je provzročila mogoče plačana roka. Gojenke so nekega dne povžile pecivo, ki je bilo zmešano z arzenikom. Dognalo se je baje, da je to storil iz maščevanja neki delavec pri slaščičarju, ker je bil odpuščen iz službe. To pa je malo neverjetno, namreč so najbrže tu drugi ruskemu narodu sovražni motivi. K sreči arzenika ni bilo toliko, da bi bile dekleta pomrle, in so že na potu ozdravljenja.

— **Pol milijona kron odnesel.** Iz Novega Jorka brzojavljajo, da je oblast ukazala zapreti „Clergyman National bank“ v Neuburg v državi Kentiucky, ker se je izpostavilo, da je glavni blagajnik ubežal in odnesel seboj 200 000 dolarjev. Bančne knjige je oblast vzela in bodo natančno preiskane.

— **Grozen umor.** Veleposestnik Štefan Lazar v Oe Besce je živel s svojim najstarejšim sinom Štefanom v vednem prepiru. Razpor pa je svakinja, t. j. Štefanova žena še podpihovala. Te dni je prišel oče Lazar s svojima mlajšima sinovoma k Štefanu, ter ga hotel na dvorišču tepsti. Nastal je velik prepir in tepež mej vsemi štirimi Štefanova žena pa je zmerjala tasta in oba svaka najgrše. V svoji besnosti je stekel stari Lazar v hišo po puško in ustrelil sinaho. Tedaj je planil sin na očeta morilca, a mlajša brata, France in Peter, sta ga branila. Štefan je zasadil nož v prsa Franceta, da je takoj umrl, Petra pa je močno ranil. Štefana in očeta so očetje izročili orožnikom.

— **Zaključenje parižke svetovne razstave.** 13. t. m. ob 11. uri dopoldne so zaključili svetovno razstavo v Parizu, ki je bila zadnja, a tudi najkrasnejša v tem stoletju. Odprta je bila 213 dnij; obiskalo jo je 52 milijonov ljudi; to je pa tudi največje število obiskovalcev, kolikor jih je imela katerakoli svetovna razstava; še zadnji dan je bilo 370 354 ljudij v razstavi. Od 52 milijonov obiskovalcev je plačalo vstopnino 49 milijonov frankov. Razstava ima ogromen dolg, katerega bo odbor skušal pokriti baje z najemom raznih poslopij razstave, a svojo čast je Francija s to razstavo venderle rešila, dasi so se na vse možne načine prizadevali Prusi, Angleži in — anarhisti, da bi škodovali.

— **Obsojen anarhist.** Napadalec na perzijskega šaha v Parizu François Salson je bil te dni obsojen na dosmrtno ječo. Življenju nevarni prismojenec je rekel pred sodiščem, da je hotel umoriti že bivšega francozkega predsednika Casimirja Perier-ja, a se je naveličal nanj čakati za nekim grmom. Ko pa je bil usmrten italijanski kralj, je v svoji sobi od veselja plesal.

— **Ženske vojaki.** V Nemčiji, katera je itak vse skupaj nekaka velika vojašnica, so začele tudi ženske nositi vojaško uniformo in nositi sabljo. Cesar Viljem, kateri je radi svojih posebnosti po celem svetu znan, je v svoji vsemogočnosti zaukazal, da se mej vojake lahko vpišejo tudi ženske, ali le iz višjih dvornih krogov. Zato je tudi imenoval več princezinj poveljnike polkov. Svojo soprogo je imenoval imenjiteljico gardijskega polka karazirjev. Ona, ki je nekam pametna in resna ženska, si ni v to svr o dala delati tudi uniforme enako karazirjov, in katero bi morala vsled svoje časti nositi, ampak je ostala v primerni ženski obleki, na kateri nosi znakove polkovniške časti in paše sabljo. Druge, polkovniki imenovane nemške princezinje, pa niso mnenja cesarice, ampak si dajo izdelati obleke po vsem enake častnikom njihovega polka, in se v takih oblekah in s sabljo ob boku predstavljajo možtvu svojih polkov, ter se dajo slikati in slike dele mej svoje znance in prijatelje. Vse najnovejše prihaja iz Nemčije.

— **Pevka ki je pokazala — jezik.** V Dordrechtu je pela nedavno na koncertu pevka Tosti. Ker ji niso baje dovolj ploskali, je po francozki vprašala občinstvo, ali je tako neumno, da ne zna ceniti njenega petja, pokazala jezik, djala za ušesi roki, ter ž njima pomignila, — potem pa je odšla. Pač čudna pevka to! Ali še čudnejše je, da je občinstvo to preneslo molče.

— **Žrtve vojne.** Zadnji uradni izkaz izgub, ki so jih imeli Angleži v južno-afrikanski vojni, izkazuje, da so do konca oktobra izgubili 46 026 mož. V bitki je bilo ubitih: 302 častnika in 2902 moža; vsled ran je umrlo 89 častnikov in 893 mož; vsled bolezni je umrlo: 158 častnikov in 6205 mož; vsled nezgod so umrli 4 častniki in 145 mož skupaj torej 553 častnikov in 10.145 mož mrtvih! Kot invalide so jih poslali 1422 častnikov in 33.077 mož v domovino.

— **Zverski zločini v Ogrski.** V občini Benedek je žandarmerija zasledila nov enak zločin, kakor so ga razbojniki izvršili pred par tedni v Zemunu. V tej občini je bival trgovec Jakob Roth, kateri je pred letom prodal svojo trgovino in živel od prihodkov skupaj s svojo soprogo in netjakinjo. V ponedeljek se je po vasi raznesel glas, da je Roth bil umorjen in oropan. Žandarmerija je šla v hišo in res našla Rotha in njegovo soprogo in netjakinjo z razsekanimi glavami. Preiskajoči po hiši in drugih poslopjih dobili so deklo skrito v seniku, katera je izjavila, da so po noči prišli ošemljeni možje, kateri so celo družino umorili in izvršili rop, ona pa se je skrila v senik in na ta način obvarovala svoje življenje. Žandarji ji niso verovali, nego dalje izpraševali in preiskali njeno obleko, v kateri so dobili precejšnjo svoto denarja. Prisiljena z vprašanjem, je dekla končno priznala, da je umor in rop izvršil njen ljubinec in njegov brat. Žandarji so mladeniče prijeli in zaprli. Pri njih so dobili okoli 1000 kron denarja.

— **Lepa hranilnica.** V Veliki Kanadi na Ogrskem se je razkrilo, da je mestna hranilnica dolžna okoli 527.000 K, med tem ko njene tirjatve znašajo le 400.000 kron. Vsi člani odbora so si izposodili večje svote denarja iz hranilnice in

zdaj bode moralo napovedati konkurs. Vsled neplačanja hranilnice je tvrdka Štefan Angner falirala, a tudi drugi trgovci Velike Kanade so v nevarnosti. Predsednika hranilnice so takoj zaprli.

— **800 redarjev in ropar.** Znani italijanski ropar Musolino je umoril zopet dva človeka. Ker ga županstva ne morejo — prav za prav nočejo — ujeti, je vlada v 16 okrajih nadomestila župane s policijskimi komisarji. Celi oddelki policistov love morilca in preiskali so že nebroj hiš. Gotovo lovi 800 redarjev Musolina, a dobiti ga ne morejo.

— **Tepen častnik.** Iz Přemysla poročajo, da so delavci s palicami pretepli nekega častnika 58. pešpolka. To so storili delavci zategadelj, ker je neki kadet 58. pešpolka napadel urednika dr. Libermanna, ki je v svojem socialističnem glasilu navel več slučajev, da so častniki 58. pešpolka mučili in trpinčili vojaštvo. Častniki so urednika pozvali na dvoboj, a Liebermann je dvoboj odklonil, ter se skliceval na sodišče. Zato je bil tepen, a delavci so maščevali svojega urednika na isti način.

— **Narodni boji v vojaški kaznilnici.** Na potu iz Aten v luko stoji vojaška kaznilnica. Tam sta nastali med kaznjenci dve stranki, ki sta se besno sovražili. Nedavno sta se stranki na sprehodu sprli. Dvajset kaznjencev, vojakov iz Aten in Patrasa, je planilo pod vodstvom korporala Theodorakisa z noži, bodali in palicami na vojaka Stolichosa, ki pa je dobil takoj pomoč. V boju so bili Stolichos in trije tovariši ubiti in več vojakov ranjenih. Straža je skušala napraviti mir in red ter je metala na boreče kamenje. Končno je celo streljala. Prišli so nato še konjeniki in še ves 7. pešpolk. Začelo se je streljanje na borilce, in v kratkem jih je padlo 30. A miru še ni bilo. Končno je vzelo vojaštvo kaznilnico z naskokom, udrihalo s puškinimi kopiti in ranilo veliko število kaznjencev. Dognalo se je, da je dal neki feldvebelj kaznjencem skrivaj nože, da se je vršila potem pravcata bitka.

— **Dvoboj.** Tega srednjeveškega sredstva oprijeli so se spet na Ogrskem. Te dni sta se dvobojevala magnat, knez Odeskalki in grof Zečeni. Grof je bil na roki ranjen. Tudi v Milanu sta se dva dvobojevala: baron Gino Morpurgo iz Trsta in neki Rizzotti, ki je bil na levi roki ranjen. Zdaj, ko so si malo ohladili kri, postali bodo menda zopet mirneji.

— **Mesto pare elektrika.** Ker je premog v Italiji zelo drag, odločila je italijanska vlada, da se uvede na železničnih progah električno železnico. Začetkom hoče skusiti na progi Seko-Colio, Ludria in Chravena. Ako se obnese poskus, bode kmalu na vsej italijanski črti v porabi elektrika. Sicer pa menimo, da italijanska vlada za take poskuse nima ravno odveč denarja.

— **Hilsner obsojen na smrt.** Žid Leopold Hilsner je stal v Piseku že drugič pred porotnim sodiščem radi umora Neže Hruža. Pri drugi obravnavi pa je bil obtožen tudi umora ali sokrivde umora Marije Klima. Obe dekleti sta bili s Hilsnerjem znani in obe sta bili umorjeni na enak način, obe so našli slečeni, na trebuhu ležeči in s smrečjem pokriti. Iz tega je državno pravdništvo sklepalo, da je bil pri obeh dekletih jeden in isti morilec Hilsner. Ta pa je tajil vse. Porotniki so po dovršeni obravnavi morali odgovoriti na četvero vprašanj: Ali je Leopold Hilsner kriv, da je zavratno umoril Nežo Hruža? Ali je Hilsner kriv, da je sodeloval pri nameravanem in izvršenem umoru Marije Klima? Ali je Hilsner kriv, da je z lažnivimi ovadbimi obrekoval Jozuvo Erbmanna in Salomona Wassermanna? Ali je Hilsner kriv, da je pomagal umoriti Nežo Hruža? Porotniki so odgovorili na prvo vprašanje: ne, na ostala tri vprašanja pa da! Vsled tega je bil obtoženec obsojen že drugič na vislice. Poslušalci so sprejeli obsodbo z veselim ploskanjem ter prirejali odvetniku dr. Baxi, zastopniku družine Hruža, velike ovacije. Zagovornika Hilsnerja, dr. Aurendičeka, pa so morali ščititi orožniki. Pripetilo se je več izgredov proti Židom.

— **Tiger na ulici.** V Parizu so se sprehajali posamotni ulici pozno v noč štirje mladeniči. Poleg sebe opazijo velikega lovskega psa in ko jeden izmed njih pristopil k psu, da bi ga pogladil, opazi v velik strah, da to ni pes ampak tiger, ki je všel iz menažerije. Vsi so se strahom odmaknili in tiger je šel mirno dalje. Nato ga je dobil njegov gospodar, ki ga je še strahom iskal po raznih ulicah. Tiger, spoznavši svojega gospodarja, ide mirno za njim nazaj na svoj dom v menažerijo. Ljubilo se mu je nekoliko pogledati po pariških ulicah.

— **Dva milijona za mačke.** Neka francozka bogatinka Chaus de Grass, ljubila je jako mačke. V svoji oporoki je zapustila dva milijona frankov društvu za varstvo živalij s pogojem, da jih porabi edino za mačke. Društvo za podporo revežev in sirot vložilo je prošnjo, naj se porabi ta denar rajši za podporo sirot in revežev, ki so v tem zimskem času veliko bolj potrebne podpore kot mačke. Stvar je prišla pred sodišče, kjer naj se odloči, ali dobijo milijone reveži ali mačke, toda sodišče je odločilo, da se mora ravnati, kakor predpisuje oporoka in zato je prisodilo milijone — mačkam. Ironija človekoljubja.

— **Slučaj kuge v Bremnu.** Delavec Kunce prijavil se je v bolnišnici v Bremnu z oteklim vratom. Po prestani operaciji pa so opazili zdravniki, da se nahajajo v Kuncu kužne bacile, in da je ta slučaj jako nevaren. Brzo so odredili najstrožjo paznost v občevanju z njim. Tudi parobrod, s katerim se je pripeljal Kunce, se je brzo razkužil, toda ljudje ki so prišli na parniku v dotiko s kužnim se niso mogli najti in se je bati, da to ne bode en sam slučaj. Kako je Kunce prišel v dotiko s čim, kjer je nalezel kužno bolezen, se do sedaj še ni moglo dognati. Delavec Kunce je umrl v par dneh.

— **Upor na angleškem parniku.** Znano je, da se angleški mornarji, posebno pa kurjači, ko dojdejo v mesto, posebno radi napijejo, da postanejo hujši kot živina. Tako se je zgodilo nedavno na parniku Saut Bernard. Pet kurjačev je prišlo na parnik v takem stanju, da niso mogli na nogah stati, ker pa je prišla ura njihove službe, so bili poklicani k delu. Ti pa so vsacega, kdor jih je prišel klicati, zapodili in metali vanj, kar jim je prišlo ravno pod roko. Tudi poveljniku parnika so odrekli pokorščino, kar je po pomorskih postavah strogo kaznjivo. Poveljnik kapitan Morgan je vsled tega poklical stražo, od katerih je pismeno zahteval, naj posredujejo. Na parnik so prišle pomorske oblasti, ki so pijanim mornarjem izjavili, da jih na ukaz kapitana morajo odpeljati v zapor. Tej izjavi je sledil pravi upor. Angleži so začeli udrihati levo in desno, kdor jim je blizu pristopil, moralo se je poklicati veliko straž v pomoč. Konečno so Angleže uklenili in spravili v policijski vagon, za prevažanje kaznjencev, ter jih peljali v ulico Tigor. Tam bodo bolj hladno premislili, kaj se to pravi, upreti se poveljem lastnega poveljnika, in pa kako se kaznuje udrihanje po c. kr. stražah.

— **Skozi tunel na severni tečaj.** Doslej so vsi preiskovalci severnega tečaja razven Andreeja, hoteli tja z ladjami ali sanmi, sedaj pa je nekdanji kapitan francozke mornarice Louis Laumette naredil načrt, po katerem bi se na severni tečaj prišlo skozi ogromen predor, ki bi se naj zgradil po onem delu, kjer se led nikdar ne stopi. Kapitan Laumette meni, da bode gotovo prišel čas, ko se bode skozi električno razsvetljeni predor hodilo na severni tečaj. Ustanovil se je že odbor strokovnjakov, ki bode proučil načrt. Laumete določa predoru širino 11 stopinj in višino 8 stopinj. V predoru bi bile tudi postaje za telefon.

— **Šestletnega morilca so sežgali** na grmadi v Limonu v Coloradu. Morilec, zamorski deček, je umoril 11 letno

belo deklico. Besno občinstvo je zamorca zgrabilo, ga vrglo na gromado, oče deklice pa ga je zažgal.

— **Dva predrzna zamorska begunca.** V kaznilnici v Novem Jorku sta bila zaprta radi vlomov dva zamorca. Neka ženska jima je prinesla v ječo kolač, v katerem je bila skrita pila. S to sta prepilila železje na oknu. V zadnjem trenotku pa ju zalotita dva paznika. Zamorca sta jednega ubila, druzega pa težko ranila. Potem sta napravila iz posteljne oprave vrv, ki je je bila 35 čevljev dolga. Vender je bila še prekratka, da bi segla do tal. Na njej viseči zamorec se je tedaj začel nihati sem ter tja tako dolgo, da se je mogel spustiti ter je padel na 7 metrov oddaljeno plosko streho. To se mu je posrečilo in zamorec je ušel. Tovariš ga je hotel posnemati, toda vrv se je pri vrhu odtrgala in padel je 54 čevljev globoko. Seveda jo bil takoj mrtev.

— **Nekaj amerikanskih milijonov v Franciji.** Hčere amerikanskih milijonarjev se kaj rade možijo na Francosko. Tukaj navedemo le nekaj imen in bal, katere so te amerikanske hčere seboj prinesle. — Grofinja Castellane je prinesla 85 milijonov frankov bale. Vojvodinja Malborongyl 35 milijonov. Kneginja Galaho Colona 25 milijonov. Kneginja Hatrfeld 25 milijonov. Vojvodinja Dino 15 milijonov. Dve drugi mladenki sta prinesli po 12 milijonov. Šest jih je prineslo le po 10 milijonov in 8 po 5 milijonov frankov bale. Do sedaj se še ni slišalo, da je kaka v Francijo omožena hči amerikanskega milijonarja prinesla seboj menj kot 1 milijon frankov. Računi se, da je kakih 16 na Francosko omoženih Amerikank prineslo svojim soprogom okoli 180 milijonov fr.

— **Tragedija iz burske vojske.** V Londonu je na ulici življenje tako živahno in nujno, da se često morajo ustaviti vozovi in ljudje, ker radi silne gnječe ne morejo naprej. Te dni se je pa na neki londonski cesti zgodil služaj, ki mora zanimati vsakega, ki se briga za nesrečne Bure. Padla je namreč neka žena od slabosti na tla, kajti že več dni ni imela redne hrane. Par redarjev ji je priskočilo takoj na pomoč, da jo mimogredoči vozovi ne povozijo. Ko so jo vprašali, kaj ji je, je odgovorila, da je jako lačna, in da je žena burskega generala Bothe. Odvedli so jo v bolnišnico, kjer so ji dali živeža, toda kmalu jelo se je nesrečni ženi mešati od oslabelosti. Ne ve se, kako je dospela nesrečna žena v London in kaj je iskala ondi.

— **Od kod izvira svila?** O nastanku svile imajo Kinezi pravljico, da je prvo svileno obleko imela kineška cesarica, krasna Lui-Če, žena kineškega cesarja. Cesarica se je baje pred 5000 leti sprehajala po vrtu ter opazila, kako sviloprejka zamotava tenko nit. Radovedna jame razvijati to zapredo in pride do misli, da bi se to dalo izborno tkati. In to se ji je tudi posrečilo in od tedaj jo časte Kitajci kot boginjo svile. Prvi so od Kitajcev to skrivnost zasledili Indijci in od teh Perzijanci. V Evropo je še le po mnogih stoletjih došla, zanešena po grških trgovcih ter je bila od začetka sila draga. Svilene obleke so si mogli napraviti samo največji bogataši. Doma gojiti sviloprejke je baje prvi začel sicilijanski kralj Boger v štirinajstem stoletji. Drugi vir zoper pripoveduje, da je sviloprejke iz Kitajske skrivaj odnesel neki potujoči trgovec v izdolbeni palici, kajti Kitajci so bili, kakor še dandanes, jako nezaupljivi proti tujcem.

Tržne cene.

V Ljubljani dne 30. novembra 1900. Pšenica K 7 50 h, rž K 6.80 h, ječmen K 6.— h, oves K 6.30 h, ajda K 6.50 h proso K 7.— h, turšica K 6.— h, leča K 8 50 h, fižol K 10.50 h. Vse cene veljajo za 50 kilogramov.

Loterijske srečke

V Brnu dne 28. novembra t. l.: 25, 67, 59, 44, 86.
Na Dunaji dne 24. novembra t. l.: 12, 14, 18, 89, 81.
V Gradci dne 24. novembra t. l.: 59, 47, 57, 41, 12.

Št. 13.321.

Razglas.

Dné 2. januvarja 1901. l. ob 10. uri dopoludne vršilo se bode v deželni hiši (Turjaški trg št. 3) XIII. žrebanje obveznic 4% kranjskega deželnega posojila.

Od deželnega odbora kranjskega
v Ljubljani dne 13. novembra 1900.

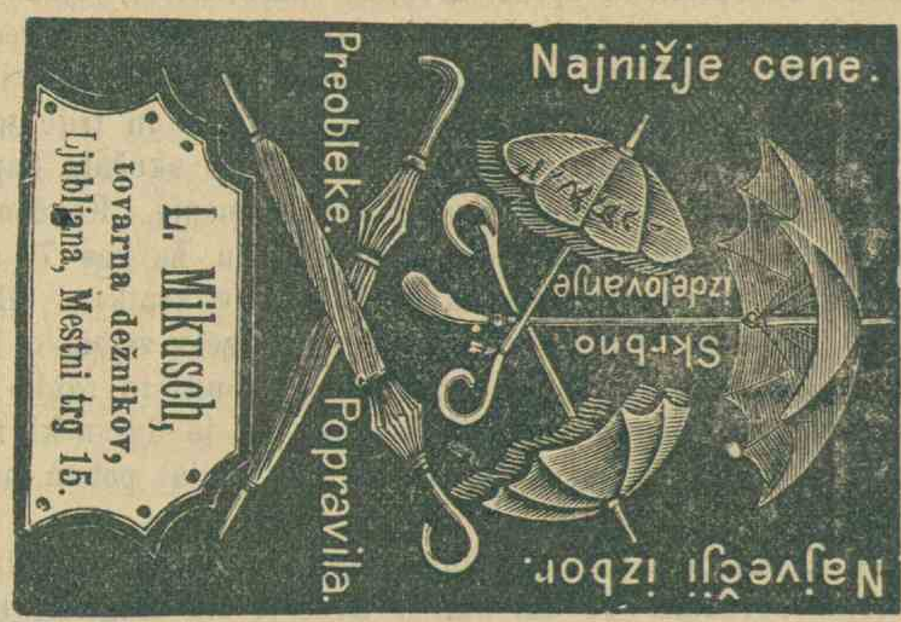

Nikaka skrivnost ni več

napraviti si vsakdo doma sam brez vsake priprave in težave najfineje likerje po francoskem zistemu s pomočjo ekstraktov, ki stanejo za napraviti po **5 litrov** likerjev: **Tropinovec, Absinc, Vermut, Ruski pelinovec, Češki liker, Kimel** po **80 kr.**; **Slivovec, Rum, Češnjevec, Alaš, Alpski liker** po **85 kr.** in **Konjak, Benediktinec, Chartreuse, Pilzenski liker** po **95 kr.** Razpošiljam proti predplačilu v znamkah ali poštno nakaznico; po poštnem povzetju **10 kr. več.** Vsaki pošiljatvi pridenem navodilo, kako se napravi liker. Preprodajalcem, če naročijo več blaga mnogo ceneje. (21—25)

Anton Rukavina
Trst. Via Belvedere št. 23.

Odgovorni urednik: August Pucihar. — Tisk in založba: J. Blasnikovi nasledniki.